

4. Пузирова, П. (2025). Методологічні підходи до забезпечення сталого розвитку біоекономіки в контексті цифрової трансформації. Актуальні проблеми сталого розвитку, 2(8), 352-363.

5. Тарасюк, О. В. (2025). Теоретичні засади формування концепції сталого розвитку та її практична реалізація на сучасному етапі розвитку суспільства. *Економіка, управління та адміністрування*, 1(111), 51–63.

6. Туниця, Ю. Ю., Адамовський, О. М., & Загвойська, Л. Д. (2024). Ефективність економічної діяльності у контексті глобальних викликів і сталого розвитку. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Проблеми економіки та управління*, 8(1), 149-164.

7. Яценко, О. М. (2022). Циркулярна економіка як незворотній глобальний мегатренд та драйвер сталого розвитку України. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*, 11-12, 131-143.

УДК 339.9:338.2

Бондар Ю.А., к.е.н., професор,
Центральноукраїнський державний
університет імені Володимира
Винниченка, м. Кропивницький, Україна

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ЯК ФАКТОР СТАБІЛЬНОСТІ ЕКОНОМІКИ

У сучасних умовах глобалізації, посилення геополітичної нестабільності та зростання економічних ризиків особливого значення набуває забезпечення стабільності національних економік. Зовнішньоекономічна діяльність є одним із ключових чинників економічного розвитку, оскільки визначає рівень інтеграції країни у світове господарство, доступ до ресурсів, ринків збуту та інвестиційних потоків. Водночас залежність від обмеженого кола зовнішніх партнерів або ринків підвищує вразливість економіки до зовнішніх шоків, таких як торговельні обмеження, політичні конфлікти чи зміни кон'юнктури світових ринків.

У цьому контексті особливої актуальності набуває диверсифікація зовнішньоекономічних зв'язків як стратегічний інструмент підвищення економічної стійкості та конкурентоспроможності держави. Розширення географії зовнішньої торгівлі, розвиток нових партнерств, оптимізація структури

експорту та імпорту сприяють зниженню ризиків, забезпечують більш рівномірний економічний розвиток та створюють передумови для довгострокового зростання.

Диверсифікація зовнішньоекономічних зв'язків виступає важливим інструментом забезпечення економічної стабільності держави в умовах глобальної турбулентності. Вона передбачає розширення географії зовнішньої торгівлі, зменшення залежності від окремих ринків, а також оптимізацію структури експорту та імпорту. У сучасних умовах нестабільності світових ринків, політичних конфліктів і економічних криз диверсифікація дозволяє мінімізувати ризики та підвищити адаптивність економіки [3].

Сутність диверсифікації зовнішньоекономічних зв'язків полягає у створенні багатовекторної системи міжнародної взаємодії, яка охоплює різні країни, регіони та економічні блоки [1]. Це дозволяє забезпечити більш рівномірний розподіл ризиків та підвищити ефективність використання ресурсів (табл. 1).

Таблиця 1

Основні напрями диверсифікації зовнішньоекономічних зв'язків

Напрямок диверсифікації	Характеристика	Очікуваний ефект
Географічна диверсифікація	Розширення торговельних партнерів, вихід на нові ринки	Зниження залежності від окремих країн
Товарна диверсифікація	Розширення асортименту експорту та імпорту	Зменшення ризиків коливання попиту
Валютна диверсифікація	Використання різних валют у розрахунках	Зниження валютних ризиків
Інституційна диверсифікація	Співпраця з різними міжнародними організаціями	Посилення економічної інтеграції
Інвестиційна диверсифікація	Залучення інвестицій з різних джерел	Підвищення фінансової стійкості

Джерело: сформовано автором

Важливим аспектом диверсифікації є її вплив на економічну стабільність. Зокрема, зменшення залежності від одного або декількох ринків дозволяє уникнути значних втрат у разі кризових явищ у цих країнах. Крім того, диверсифікація сприяє розвитку нових секторів економіки, підвищенню конкурентоспроможності продукції та стимулює інноваційну діяльність [2].

У контексті глобалізації важливу роль відіграють цифрові технології, які спрощують вихід підприємств на міжнародні ринки та сприяють розвитку електронної торгівлі. Це відкриває нові можливості для диверсифікації зовнішньоекономічних зв'язків навіть для малих і середніх підприємств.

Для комплексного розуміння ролі диверсифікації зовнішньоекономічних зв'язків у забезпеченні стабільності економіки доцільно проаналізувати основні фактори, що визначають її ефективність та вплив на макроекономічні показники. Узагальнення таких факторів та їх характеристика наведені в таблиці 2.

Таблиця 2

Фактори впливу диверсифікації на стабільність економіки

Група факторів	Зміст	Вплив на економіку
Економічні	Структура експорту, рівень відкритості економіки	Зростання ВВП, стабілізація доходів
Політичні	Міжнародні відносини, санкції, угоди	Зниження геополітичних ризиків
Технологічні	Рівень цифровізації, інновації	Підвищення ефективності зовнішньої торгівлі
Соціальні	Рівень зайнятості, розвиток людського капіталу	Підвищення добробуту населення
Фінансові	Доступ до інвестицій, валютна стабільність	Зниження фінансових ризиків

Джерело: сформовано автором

Як видно з табл. 2, диверсифікація зовнішньоекономічних зв'язків впливає на економічну стабільність через сукупність взаємопов'язаних економічних, політичних, технологічних, соціальних та фінансових факторів. Їх комплексний вплив сприяє підвищенню ефективності функціонування економіки, зниженню ризиків та формуванню передумов для її сталого розвитку.

Таким чином, диверсифікація зовнішньоекономічних зв'язків є одним із ключових інструментів забезпечення стабільності та стійкого розвитку національної економіки в умовах глобальної турбулентності. Вона дозволяє зменшити залежність від обмеженого кола торговельних партнерів, мінімізувати вплив зовнішніх шоків та забезпечити більш збалансований розвиток економіки.

Так, ефективна диверсифікація передбачає комплексний підхід, який охоплює географічну, товарну, валютну та інвестиційну складові. Такий підхід сприяє підвищенню конкурентоспроможності національних підприємств, розширенню ринків збуту, активізації інноваційної діяльності та залученню іноземних інвестицій.

Водночас встановлено, що процес диверсифікації супроводжується певними ризиками, зокрема зростанням витрат на освоєння нових ринків, необхідністю адаптації до міжнародних стандартів та посиленням вимог до якості продукції. Це зумовлює потребу у формуванні ефективної державної політики підтримки експорту, розвитку інституційного середовища та впровадженні сучасних цифрових технологій.

Отже, диверсифікація зовнішньоекономічних зв'язків виступає

стратегічним напрямом підвищення економічної резильєнтності, що забезпечує адаптивність економіки до змін глобального середовища, сприяє сталому розвитку та формує довгострокові конкурентні переваги країни на міжнародному ринку.

Література

1. Бондар Ю.А. Ключові аспекти інтеграції України до Європейського союзу. *Україна та ЄС: досвід співпраці та перспективи інтеграції в сучасних умовах*: збірник матеріалів Міжнар. наук. конф (19 черв. 2024 р., м. Миколаїв). Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2024. С. 47-50
2. Jesse Mora, Michael Olabisi Economic development and export diversification: The role of trade costs. *International Economics*. 2023, Vol. 173, pp. 102-118 <https://doi.org/10.1016/j.inteco.2022.11.002>
3. Arnold McIntyre, Mike Xin Li, Ke Wang, Hanlei Yun Economic Benefits of Export Diversification in Small States. *IMF Working Papers*. 2018. <https://doi.org/10.5089/9781484351017.001>

УДК 339.9:330.34

Ольшанська О. В., д.е.н., професор,
Насібович І. С., здобувач освіти другого
(магістерського) рівня вищої освіти,
Київський національний університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна

НОВІ КОНТУРИ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЕОЕКОНОМІЧНИХ ЗРУШЕНЬ

Формування нової архітектури міжнародної економіки відбувається в умовах масштабних геоekonomічних трансформацій, які суттєво змінюють характер глобальної економічної взаємодії. Геополітична нестабільність, структурні кризи світових ринків, технологічне суперництво, енергетичні дисбаланси та порушення міжнародних виробничо-логістичних зв'язків формують нові умови функціонування глобальної економіки. Світове господарство поступово переходить від моделі надглобалізації до більш фрагментованої системи економічних відносин, у межах якої ключового значення набувають економічна безпека, технологічна автономія та стратегічна